

รายงานการศึกษา

เรื่อง

พฤกษศาสตร์พื้นบ้านในป่าชุมชนอนุรักษ์ผาเวียง
อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู

Ethnobotany in Pha Wiang Conservation Community Forest,
Amphur Nawung, Changwat Nongbua Lamphu.

โดย

นายศักดิ์สิทธิ์ กิจขยัน
นักวิชาการป่าไม้ 6ว

สำนักงานป่าไม้เขตอุดรธานี

กรมป่าไม้

พ.ศ. 2545

พฤกษศาสตร์พื้นบ้านในป่าชุมชนอนุรักษ์ผาเวียง อำเภอनावัง จังหวัดหนองบัวลำภู

ศักดิ์สิทธิ์ กิจชัยน

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องนี้ดำเนินการในตำบลนาแก ซึ่งประกอบด้วย 1) การประเมินพฤกษศาสตร์พื้นบ้านแบบเร่งด่วน (Rapid Ethnobotanical Appraisal : REA) โดยการสัมภาษณ์ราษฎรผู้มีความรู้ในการเก็บหาและใช้ประโยชน์พืชพรรณธรรมชาติจากป่าชุมชนอนุรักษ์ผาเวียง โดยทำการสัมภาษณ์ครั้งเดียว 2) การวางแผนตัวอย่างขนาด 40 X 40 เมตร ในป่าประเภทหลักของป่าชุมชนอนุรักษ์ผาเวียง ได้แก่ ป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ และป่าดิบแล้ง ประเภทละ 1 แปลง ทำการสำรวจและเก็บตัวอย่างพืชพรรณธรรมชาติที่ราษฎรเก็บหาและใช้ประโยชน์ใน 3 ฤดูกาล ผลการศึกษาพบว่า

จากการประเมินพฤกษศาสตร์พื้นบ้านแบบเร่งด่วน พบว่า พืชพรรณธรรมชาติที่ราษฎรตำบลนาแกเก็บหาและใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนอนุรักษ์ผาเวียงมีจำนวนทั้งสิ้น 201 ชนิด 79 วงศ์ ในจำนวนนี้มีพรรณไม้ที่ยังไม่สามารถวินิจฉัยได้จำนวน 7 ชนิด แบ่งออกเป็น พืชอาหาร พืชสมุนไพร ไม้ท่อนหรือไม้ก่อสร้าง ฟืนและถ่าน และการใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ โดยมีจำนวนพรรณไม้ 96 ชนิด 49 วงศ์, 91 ชนิด 47 วงศ์, 48 ชนิด 27 วงศ์, 46 ชนิด 27 วงศ์ และ 43 ชนิด 25 วงศ์ ตามลำดับ และพืชพรรณที่มีจำหน่ายในตลาดสดอีก 59 ชนิด 31 วงศ์

การวางแผนตัวอย่างในป่าชุมชนอนุรักษ์ผาเวียง พบพืชพรรณธรรมชาติที่ราษฎรเก็บหาและใช้ประโยชน์ทั้งสิ้น 169 ชนิด 67 วงศ์ จำแนกเป็นจำนวนชนิดพันธุ์ไม้ที่ปรากฏในแปลงตัวอย่างที่ 1 (ป่าเต็งรัง) แปลงตัวอย่างที่ 2 (ป่าเบญจพรรณ) และแปลงตัวอย่างที่ 3 (ป่าดิบแล้ง) ได้เป็น 87 ชนิด 50 วงศ์, 130 ชนิด 62 วงศ์ และ 108 ชนิด 52 วงศ์ ตามลำดับ

ค่าสัมประสิทธิ์ของสังคม (Coefficient of Community) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของสังคมในแปลงตัวอย่างที่ 1 (ป่าเต็งรัง) เป็น 80.85 %, 77.31 %, 73.02 % แปลงตัวอย่างที่ 2 (ป่าเบญจพรรณ) เป็น 85.07 %, 86.63 %, 74.26 % และแปลงตัวอย่างที่ 3 (ป่าดิบแล้ง) เป็น 89.58 %, 86.52 %, 83.70 % ตามลำดับ

ค่าความสัมพันธ์ระหว่างระดับการปกคลุมเรือนยอดของหมู่ไม้กับจำนวนชนิดพันธุ์ไม้ในแปลงตัวอย่าง เมื่อนำมาคำนวณหาความสัมพันธ์ในรูปสมการถดถอยแบบเส้นตรง (Linear Regression Equation) พบว่า แปลงตัวอย่างที่วางไว้ในป่าเบญจพรรณที่เก็บตัวอย่างในฤดูฝนและแปลงตัวอย่างที่วางไว้ในป่าดิบแล้งที่เก็บตัวอย่างในฤดูหนาวและฤดูร้อน ที่ความสัมพันธ์ระหว่างค่าทั้งสองมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำหลัก : พฤกษศาสตร์พื้นบ้าน ป่าชุมชนอนุรักษ์